

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

'ΟΡΑΤΙΟΣ ΒΕΡΝΕ.

Οἱ μεγάλοι ἄνδρες εἰσὶ κτῆμα ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους, καὶ οὐδὲν ἔθνος δύναται δικαίως νὰ καυχῇθῃ διότι εἶδεν αὐτοὺς ἐξερχομένους ἀπὸ τῶν σπλάγχχνων του. Διὰ τοῦτο ὅταν ἡ γῆ ἀντίγῃ τοὺς κόλπους της ὅπως δεχθῇ τὸν νεκρὸν ἐν ᾧ ἐσκήνωσεν ἡ μεγαλοφυΐα, ἕκαστος δικαιούται νὰ ῥίψῃ ὀλίγα ἄνθη ἐπὶ τοῦ κλειομένου τάφου του. Τὸ καὶ ἡμᾶς, νομίζομεν ὅτι ἡμεῖς, οἵτινες ἐγεννήθημεν καὶ διαβιοῦμεν καὶ γράφομεν ἐν Ἑλλάδι, ὅπου αἱ Μοῦσαι διετέλεσαν θρησκευτικῆς λατρείας ἀντικείμενον, ἐκπληροῦμεν μίαν τῶν ἐφάσεων τῶν τῆς Χρυσῆς Βίβλου ἀναγνωστῶν καὶ συνάμα ἀποτίομεν τὸν εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν μεγαλοφυΐαν φόρον μας, παραθέτοντες ἐνταῦθα σύντομόν τινα βιογραφίαν τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου, οὗ τὸν θάνατον ἀνήγγειλον ἐσχάτως ἅπασαι τῆς Εὐρώπης αἱ ἐφημερίδες.

Ὁ Ὁράτιος Βερνὲ ἐγεννήθη τὴν 30 ἰουνίου τοῦ 1789 ἔτους. Ἦτον ἄρα καὶ οὗτος τέκνον τοῦ 18 αἰῶνος, τοῦ γεννήσαντος τοσοῦτους μεγάλους ἄνδρας, καὶ ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ὁ τοσοῦτον διαθρυσούμενος 19 αἰὼν εἶναι νάνος παραβαλλόμενος πρὸς γίγαντα. Ἡ γραφικὴ εἶχε μεταβῇ ὡς κληροδότημα εἰς αὐτόν, διότι ὁ πρῶτος ζωγράφος ἐκ τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦτον ὁ Ἀντώνιος Βερνὲ, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ τε πάππος του Ἰωσήφ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κάρολος διέπρεψαν εἰς τε τὴν θαλασσογραφίαν καὶ

ἱππογραφίαν. Ἐνεκα μάλιστα τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας των ἐδόθη αὐτοῖς οἰκημα ἐντὸς τοῦ μεγαλοπρεποῦς Λούβρου, ὅπου εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ ὁ ἡμέτερος Ὁράτιος. Ἰπὸ τοιούτους ἀγαθοὺς οἰωνοὺς γεννηθεὶς, ἔδειξε λίαν πρωίμως τὴν πρὸς τὴν γραφικὴν ἔφεσιν καὶ ἐπιτηδειότητά του, ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας προσηνύετο ὁ γράφας τὴν *Kriegs- und Seemalerei*¹ καὶ τὴν ἱστορικὴν τῶν Βερσαλλιῶν πινακοθήκην. Παράδοξον ἀληθῶς φαινόμενον! Ὁ Τιντορέττης μόλις εἶχε γεννηθῇ, καὶ ἔτρεχε νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ βελγικοῦ πατρὸς του τὰ χρώματα μετὰ τὰ ὁποῖα ἐχρωμάτιζε τὰς νεανικὰς γραφάς του, τοῦ δὲ Μιχαηλαγγέλου τὸ πρῶτον παιδικὸν ἄθλημα ἦτο μικρά τις κεφαλὴ γηραιοῦ Φαύνου, ἀληθὲς ἀριστούργημα, ἣν ἐπετέλειεν ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ Μεδίκου προστάτου του. Ὅταν βλέπω τοὺς μεγάλους τούτους παιδας, ἅμα λαμβάνοντας τὸν χρωστήρα ἢ τὴν σμίλην εἰς χεῖρας, ἀποδεικνυομένους ἀληθεῖς καλλιτέχνους, ὡς τὰ τετράποδα ἐκεῖνα ἅτινα ἅμα ῥιπτόμενα ἐν τῇ θαλάσῃ εἶναι τέλειοι κολυμβηταί, κλίνω νὰ πιστεύσω τὰ περὶ ἰδεῶν λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἰσχυρίζεται πού ὅτι αἱ ἰδέαι ἡμῶν οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν. εἰμὴ ἡ ἀπλὴ ἀνάμνησις ἐκείνων, ἃς ἐδιδάχθημεν ἐν ἐτέρῳ τινὶ κόσμῳ, καὶ ὑποπτεύω μὴ καὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐξέμαθον τὴν τέχνην ἐν ἐτέρῳ κόσμῳ, καὶ ἐν ἐκείνῳ μαθητεύσαντες παρουσιάζονται ἐν τῷ παρόντι τέλειοι γλύπται, τέλειοι ζωγράφοι. Περὶ τῆς πρωΐμου ταύτης περὶ τὴν γραφικὴν δεξιότητος τοῦ μικροῦ Ὁρατίου, διηγούνται τὸ ἀκόλουθον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἃς συγγορηθῇ καὶ ἡμῖν ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα χωρὶς νὰ ἐγγυηθῶμεν τὴν ἱστορικὴν του ἀλήθειαν.

Νεανίας ἔτι ὢν παρηκολούθει τὸν πατέρα του εἰς τι καφενεῖον τῶν Παρισίων, ὅπου ὁ γηραιὸς Κάρολος μετέβαινε πρὸς ἀναψυχὴν ὅτε αἱ καλλιτεχνικαὶ ἀσχολίαι του τῷ ἐπέτρεπον τοῦτο. Ἐν τῷ καφενεῖῳ ἐκείνῳ παίζων ὁ πατὴρ τοῦ Ὁρατίου τὸ ἀγαπητόν του *Domino*, ἐναπέθετε πολλάκις ἐπὶ τῆς μαρμαρίνου τραπέζης τὴν χρυσοῦν ταμβάκοθήκην του, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐλάμβανε ταμβάκον ἀνὰ ἑκάστην *entre acte* τοῦ παιγνιδίου του. Εἰς μίαν τῶν τοιούτων ἀναπαύλων ἔτεινε τὴν χεῖρα ὁ ἀγαθὸς γέρον ὅπως λάβῃ τὴν ἀρωματοφόρον κάλπην, ἀλλ' αὕτη παραδίξως πως εἶχε γίνεαι ἄφαντος καὶ μετ' αὐτῆς ὁ νέος τῆς κάτοχος. Ὁ πτωχὸς γέρον ἐλυπεῖτο μὲν καὶ διὰ τὴν στέρησιν τοῦ περιεχομέ-

1. Σμάλα καλεῖται τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀρβάνων.

νου, ἀλλ', ὡς ἕκαστος δύναται νὰ συμπεράνῃ, πολὺ περισσότερον ἐλυπεῖτο διὰ τὴν στέρησιν τοῦ περιέχοντος, οὐδεὶς ὅμως ἐκ τῶν παρευρεθέντων ἐγνώριζε τὸν εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ γηραιοῦ ζωγράφου πρὸ ὀλίγου ἰστάμενον, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ παραπονούμενος ὑπόπτευεν ὡς κλέψαντα τὴν ταμβακοθήκην του. Τὴν ἀπορίαν πάντων ἔλυσεν ὁ μικρὸς Ὁράτιος, καὶ ἰδοὺ πῶς. Οὗτος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πατήρ του ἦτον ὅλος ἀφιερωμένος εἰς τὸ ν' ἀνατρέψῃ ἄρδην τοῦ ἀντιπάλου του τὰ σχέδια, καὶ ἡ προσοχή του ἅπασα ἀπερρόφατο εἰς τὸ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα, ἰχνογράφησε μετ' ἐντελούς ὁμοιότητος τὴν εἰκόνα τοῦ μετὰ προσοχῆς δῆθεν παρακολουθούντος τοῦ παιγνηδίου τὰς περιπετείας, κυρίως δὲ παραδοκούντος τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ν' ἀρπάσῃ τὴν στίλβουσαν ταμβακοθήκην. Τὸ ἰχνογράφημα τοῦτο λαβόντες οἱ ὑπηρεταὶ τοῦ καφενείου ἐξήλθον δρομαῖοι καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔφερον τὸν κλέπτην μετὰ τῶν κλοπιμαίων, ὃν προσέφθασαν ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ Palais Royal, καὶ ἀνεγνώρισαν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ὁρατίου διαγραφείσης εἰκόνος.

Ὁμοίον τι ἀναφέρουσι καὶ περὶ τοῦ Ἀπελλοῦς· οὗτος, μετὰβάς ποτε εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔλαβε παρά τινος ἀγνώστου τὴν ἀγγελίαν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου προσκαλεῖ αὐτὸν εἰς ἐστίασιν. Ὁ καλλιτέχνης πορευθεὶς εἰς τὰ ἀνάκτορα, εὐρέθη μετὰ ταῦτα εἰς τρομερὰν ἀμηχανίαν ὅτε εἶδε τὸν ἡγεμόνα ὠργισμένον κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν αὐθάδειαν τοῦ νὰ παρουσιασθῇ αὐτόκλητος εἰς τὸν δεῖπνον. Μὴ ἔχων τότε ἄλλο μέσον ὑπερασπίσεως, κατέφυγεν ὁ μέγας καλλιτέχνης εἰς τὴν γριφίδα του, καὶ διαγράφας ἐπὶ πίνακος τὴν εἰκόνα τοῦ δόσαντος αὐτῷ τὴν ψευδῆ ταύτην πρόσκλησιν, ἔκαμε γνωστὸν τὸν ἔνοχον, καὶ οὕτως ἐσώθη ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ καὶ ἄλλως ἐχθροῦ του βασιλέως. Ἀγνωστὸν ἂν τὸ περὶ Ὁρατίου λεγόμενον εἶναι δευτέρα ἐκδοσις τοῦ περὶ Ἀπελλοῦς ἱστορουμένου, ἢ εἶναι ἀληθὲς γεγονός. Ὁπωσδήποτε ὅμως εἶναι καιρὸς νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν μυθευμάτων εἰς τὴν ἀληθῆ ἱστορίαν.

Ὁ Ὁράτιος Βερνὲ εἶχε σπουδάζει τὴν γραφικὴν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ τε πατρὸς καὶ πάππου του, καὶ μολοντί οὐδέποτε ὑπηρετήσεν ὡς στρατιώτης, ἠρέσκετο ὅμως πολὺ εἰς τὰς μάχας, καὶ εἰς τὰς γραφὰς μαχῶν καὶ πολέμων ἐπέδότη κυρίως, καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο προέκοψε θαυμασίως μετὰ ταῦτα. Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἱκανῶν νὰ κρίνωσι τοιαῦτα καλλιτεχνικὰ ἔργα, ἐθεωρήθη ὡς κάλλιον παντὸς ἄλλου δυνάμενος νὰ ἐμφυσᾷ τὴν ζωὴν εἰς τοῦς

πίνακάς του καὶ νὰ διαθέτῃ πολυπληθεῖς σειρὰς ἀντικειμένων μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης τάξεως καὶ ἁρμονίας. Ὁ ζωγράφος οὗτος κατεῖχεν ἐντελὴ γνῶσιν τῆς διόψεως, καὶ οὐδεὶς ὑπερέβαιnen αὐτὸν εἰς τὴν ἐν συστολῇ (raccourcis) παράστασιν τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς ν' ἀναρρίπτωνται ὀρμητικῶς ἀπὸ τοῦ πίνακος, τοσοῦτοι ἢ ζωὴ πλεονάζει ἐν αὐτοῖς. Εἰς τοὺς πίνακάς του ἡ ἀτμοσφαῖρα ὑπάρχει ἐν ἀφθονίᾳ, καὶ οἱ ἐν τῷ μαγικῷ ἐκείνῳ κόσμῳ ὄντες ἀναπνεύουσιν ἐλευθέρως. Ὁ Ὁράτιος Βερνὲ κατέστη λίαν δημοτικὸς ἐν Γαλλίᾳ, διότι ἐξωγράφησε τὰς μάχας ἐκεῖνας αἵτινες ἐδόξασαν τὸ γαλλικὸν ἔθνος, ὡς ὁ Πολύγνωτος ἐξωγράφησεν ἐντὸς τῆς ἀριστερᾶς τῶν πρωπυλαίων πτέρυγος τὰς κατὰ τῶν βαρβάρων ἐν Μαραθῶνι νίκας τῶν Ἑλλήνων· δικαίως δὲ ὠνομάσθη ὁ Βερανζέρος τῆς γραφικῆς, καθότι ἀπαθανάτισε διὰ τῆς γραφίδος του ὅτι ὁ Βερανζέρος ἐφαλλε μετὰ τοσαύτης χάριτος ἐπὶ τῆς λύρας του, τοὺς θριάμβους δηλαδὴ τῆς Ἰπατείας καὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας.

«Τὸ χαρακτηρίζον τὴν ἱκανότητα τοῦ Ὁρατίου, λέγει ὁ γάλλος Γωτιὲ λαλὼν περὶ τῶν πολεμογραφιῶν του τούτων, εἶναι ἡ δεξιότης μεθ' ἧς φέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰ πολυπληθῆ τοῦ στρατιωτικοῦ δράματος πρόσωπα· οὐδεὶς μένει ἀργός, ἀλλὰ πάντες λημβάνουσι μέρος εἰς τὴν συμπλοκὴν· καὶ ἄλλοι μὲν προσβάλλουσιν, ἢ φονεύουσιν, ἑτεροὶ δὲ ὑπερασπίζονται ἢ θνήσκουσι, καὶ ταῦτα πάντα παρίστανται μετὰ σχημάτων ἐκτάκτου ἀληθῶς ποιικιλίας, παντοδαπὰ δὲ καὶ εὐφυῆ ἐπεισόδια διατέμνουσι τὰς ἐξ ἀνάγκης κανονικὰς γραμμὰς παριστανομένης τινὸς μάχης. Καὶ πότε μὲν παρρησάγει ἓνα καταπίπτοντα ἵππον ἢ ἓνα τραυματίαν φερόμενον, πότε δὲ πνευματοπῶλιν τινὰ προσφέρουσιν τὸ κασιτερίνιον τῆς ποτήριον εἰς τοὺς στρατιώτας ἢ ἓνα ὑπασπιστὴν φέροντα διαταγὰς ἐπὶ καλπάζοντος ἵππου, ἢ τέλος στρατηγὸν τινὰ ἐποπτεύοντα τὰς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεχομένας θέσεις, καὶ ταῦτα πάντα ἐπινοεῖ ἐπιτυχῶς καὶ ζωγραφεῖ εὐφυστάτα.» Τὸ Προπύργιον τοῦ Κισχλὺ, καὶ τὸ Ἐπεισόδιον τῆς Γαλλικῆς ἐκστρατείας ἔλαβον τοσαύτην δημοσιότητα, ὅσῃν οὐδεμία ἄλλη γραφὴ ἐτέρου ζωγράφου ἔλαβεν. Ἡ γραφὴ ἡ παριστάνουσα τὴν Κυρίευσιν τῆς Σμάλας εἶναι, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν κριτικῶν, ἔργον τολμηρὸν καὶ πρωτότυπον. Ἐν τῇ πολεμογραφίᾳ ταύτῃ παρίσταται ἡ αἰφνιδία εἰσβολὴ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ἀραβικοῦ στρατοπέδου.

ἡ ἰλὴ τῶν κυνηγῶν τῆς Ἀφρικής, ἣτις ἐπιπίπτει ἔχουσα γυμνὰ τὰ ξίφη, παρέχει δυσχερείας ἄς οὐδεὶς ἕτερος ἠδύνατο νὰ ὑπερνικήσῃ. «Αἱ τάξεις τῶν κατὰ μέτωπον παριστανομένων ἵππων, λέγει ὁ προαναφερθεὶς Γῶτις, εἶναι ἀληθινὰ ἀνδραγάθημα· αἱ ὑπὸ τὰς καταρρίπτομένας σκηνὰς πνιγόμεναι γυναικες καὶ οἱ παῖδες, τὰ πτοηθέντα ποίμνια ἅτινα ἀρχίζουν τὴν φυγὴν, αἱ οἰκόβιοι δορκάδες αἱ ἀποπηδοῦσαι τοῦ ὑφάσματος, ὃ τὸ χρηματοφυλάκιον ἀρπάζων ἰουδαῖος, ἡ βλάξ αἰθιοπὶς ἣτις παιζει ἔχουσα τεμάχιον ὑδροπέπτονος ἐπὶ ῥάβδου, αἱ τοῦ Ἐμίρη γυναικες, ἄς αἰθιοπίδες προσπαθοῦσι ν' ἀναβιάσωσιν ἐπὶ τῶν δρομάδων καὶ οἱ μερικοὶ μεταξὺ Γάλλων καὶ Ἀράβων ἀγῶνες προσφέρουσιν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν συμπλέγματα εὐφυῆ καὶ καλῶς διακινούμενα, ὧν τὰ διάμεσα πληροῦνται διὰ μυρίαν παρέργων, ὅσα χορηγεῖ ὁ ἐν ὑπαίθρῳ ἐκτιθέμενος θησαυρὸς ἐνὸς ἀραβικοῦ στρατοπέδου.» Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν ἐν τῇ συντόμῳ ταύτῃ βιογραφίᾳ τὰ ἅπειρα ἔργα τοῦ Ὁράτιου Βερνέ. Ὁ καλλιτέχνης οὗτος ἦτον ἀκούραστος καὶ οὐδεμία ἄλλη γραφὶς διέτρεχεν ὀσφαλέστερον καὶ ὀρητικώτερον ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος ὥς ἡ ἐδική του, οὐδέποτε γονιμότης ζωγράφου ὑπῆρξε τόσῳ ἀνεξάντλητος. Ὡς πρὸς τοῦτο, μόνος ἴσως ὁ ἰταλὸς Ἰακώβος Ροδούστης δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτόν. Εἰκοσαέτης ἔτι ὧν ἐζωγράφησε τὴν κυρίευσιν ὀχυρώματός τινος, ἔργον ὅπερ ἔκτοτε προανήγγειλε τὸν μέγαν καλλιτέχνην, καὶ κατὰ τὸ 1812 ἐπαρουσιάσθη κατὰ πρῶτον ὁ νέος ζωγράφος εἰς τὸ δημόσιον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν παγκοσμίαν ἐκθεσιν τοῦ 1855 ὁ Ὁράτιος Βερνέ ἐπέτυχεν ἐπ' αὐτὸν καὶ ἀληθὴ θρίαμβον. Ἐντὸς τοῦ καταστήματος τῆς ἐκθέσεως τῷ παρεχωρήθη ἰδιαιτέρα αἴθουσα ἐνθα συνήθριζε τὰ δημοτικώτερα τῶν ἔργων του, ἐν ἐκ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἐποψὶς τοῦ ἐργαστηρίου του, ἐν ᾧ παρίσταντο οἱ ἐξοχώτεροι τῶν μαθητῶν του. Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων πινάκων του, ἔγραψε προσέτι ἐν τῇ ὁροφῇ αἰθούσης τινὸς τοῦ περιωνύμου Λούβρου, τὸν Ἰούλιον Β' ἀναθέτοντα τῷ Βραμάντῃ, Μιχαηλαγγέλῳ καὶ Ραφαήλῳ τὰς ἐργασίας τοῦ Βατικανοῦ καὶ Ἀγίου Πέτρου· εἰς δὲ τὴν αἴθυσαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἱστόρησε τὸν Φίλιππον Αὐγουστον πρὸ τῆς ἐν Βουβίνῃ μάχης.

Γενικῶς θεωρούμενα τὰ ἔργα τοῦ καλλιτέχνου τούτου ἀπέχουσιν ἰσως πολὺ τοῦ ἰδανικοῦ τύπου, εἶναι ὅμως φυσικὰ, καὶ κατὰ τοῦτο δύναται, πιστεύομεν, νὰ παραβληθῇ οὗτος πρὸς τὸν ἕνα τῶν ἐλλήνων ζωγράφων, περὶ οὗ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι

παρίστανε τοὺς ἀνθρώπους οἷοι πραγματικῶς εἰσίν. «Εἰς τὸν Ὁράτιον Βερνέ, λέγει ὁ ἀνωμνημονευθεὶς κριτικὸς, ὀφείλεται δίκαιος ἔπαινος ὅτι δὲν ἐζωγράφησε, κατὰ μίμησιν τοσούτων ἄλλων, στρατιώτας ἐνδεδυμένους ὀρειχαλκίνοισι θώρακας καὶ περικεφαλαίας με ἐρυθροὺς λόφους καὶ βαστάζοντας ἀσπίδας κατακόσμους ὑπὸ ἀναγλύφων· ἀλλὰ παρέστησεν ἀφελῶς στρατιώτας, οἷους δύναται νὰ ἰδῇ ἕκαστος ἐν παρατάξει τινὶ ἢ ἐν μάχῃ. Ὅτε δὲ ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ ἵππους, δὲν ἔθεσεν αὐτοὺς γυμνοὺς ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων τοῦ Φειδίου ἵππων, ὥς γίνεται συνήθως, ἀλλ' ἔθεσε μεταξὺ τῶν σκελῶν των τοὺς ἀληθεῖς τοῦ συντάγματος ἵππους μετὰ ἵπποσκευῆς ἐν ᾗ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἐλάχιστον ἐλάττωμα ὁ κάλλιστος τῆς ἱππασίας διδάσκαλος.»

Ὁ Ὁράτιος Βερνέ ἐταξείδευε σχεδὸν ἀενάως, ἀλλ' ἐταξείδευεν ἐν ἀνέσει, διότι ἡ φήμῃ προηγίτο αὐτοῦ καὶ εἶχε πλήρες χρυσίου τὸ βαλάντιον· ἡγάπατο δὲ παρὰ πολλῶν ἰσχυρῶν καὶ ἔσχεν ἀλληλοδιαδόχως προστάτας τοῦ τὸν βασιλεῖα Ἱερώνυμον, τὸν Λουδοβίκον Φίλιππον καὶ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας Νικόλαον, ὅστις ματαίως προσεπάθησε νὰ βαστάσῃ τὸν μέγαν καλλιτέχνην ἐν Πετροπόλει ὥς καθηγητὴν τῆς γραφικῆς. Ἐπανελθὼν ἐκ Πετροπόλεως κατόκησεν εἰς τὴν Βερσαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν οἶκημα ἐντὸς τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐχρημάτισε διευθυντὴς τῆς ἐν Ῥώμῃ γαλλικῆς ἀκαδημίας κατὰ τὸ 1830, μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν ἀπὸ τοῦ 1826, καὶ καθηγητῆς τῆς Σχολῆς τῶν καλῶν τεχνῶν· εὐθυμος δὲ, ἀγαθὸς καὶ πνευματώδης ὧν, ἐνεψύχωνε τὰ πάντα διὰ τῆς παρουσίας του. Περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ χαρακτήρος του, διηγοῦνται τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον.

Διατρίβων πρό τινων ἐτῶν εἰς τι ἐξοχικὸν μέγαρον ἐν Σαβαυδίᾳ, ἐξῆλθεν εἰς τὰ περίξ περιπάτου χάριν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔφθασεν εἰς τινα πενιχρὰν κώμην, ἣς οἱ κάτοικοι παρευρέσκοντο ἅπαντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου, διότι ἦτο κυριακὴ καὶ ὥρα τῆς λειτουργίας. Εὐρὼν τὰς οἰκίας ἀπάσας ἐρήμους, ἐπορεύθη καὶ ὁ Βερνέ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀλλ' εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ κατετάκῃ ὑπὸ λύπης ἰδὼν τὴν ἐλεεινότητα τοῦ ναοῦ ἐκείνου, ἐπὶ τῶν γυμνῶν καὶ ψυχρῶν τοίχων τοῦ ὁποίου οὐδεμία γραφὴ ἢ τοῦλάχιστον χαλκογραφία ἀπλὴ ἐφαίνετο· μόνον ὁ ἐπὶ τοῦ σχήμα τάφου ἔχοντος βωμοῦ μικρὸς κασιτέρινος σταυρὸς ἐμαρτύρει τοῦ τόπου ἐκείνου τὴν ἱερότητα. Ὁ Ὁράτιος ἐζήτησε νὰ μάθῃ τότε τὸ ὄνομα τοῦ ἐφημερίου, καὶ μετὰ ὁκτὼ ἡμέρας ἐπεμψεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν δωρεὰν ἕνα ἑσταυρωμένον,

οὐ ἡ ἀξία ἀνέβαινε μέχρι τῶν δέκα χιλιάδων φράγκων.

Τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον θρηνεῖ σύμπασα ἡ γεννήσασα αὐτὸν Γαλλία. Πρὸ πολ-
λου ἡ ὑγεία τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου ἐνέπνεε πλεί-
στην ἀνησυχίαν εἰς τοὺς φίλους του, διότι πρὸ πολ-
λου χρόνου προὔπῃρχον τὰ αἷτια τοῦ θανάτου του.
Ὁ Ὁράτιος Βερνέ ἡγάπα πλείστον τὴν ἱππασίαν.
Πρὸ δέκα ὀκτῶ δὲ ἐτῶν περὶ ἀπὸ τοῦ ἵππου ἐσύν-
τριψε δύο τῶν πλευρῶν του. Ἡ πτώσις του αὕτη
παρηκολουθήθη μετὰ ταῦτα καὶ ὑπὸ τριῶν ἐτέρων,
αἰτινες ἐχειροτέρευσαν πολὺ τὴν νοσηματώδη κα-
τάστασίν του. Ἡ τελευταία ἀπὸ τοῦ ἵππου πτώσις
του συνέβη πρὸ ἑπτὰ περίπου μηνῶν, εἰς Hyères,
ἐν τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ κτήματι, ὅπερ περιπαθῶς
ἡγάπα ὁ περιώνυμος ζωγράφος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς
ταύτης ἡ ἐν τῇ πλευρᾷ τοῦ ἀσθενοῦς σχηματισθεῖσα
φλεγμονὴ ἤρχισε νὰ παρουσιάζῃ ἐπίφοβα συμπτώ-
ματα. Οἱ ἱατροὶ Gosselin καὶ Godard ἐνήργησαν
ἐν Βερσαλλίᾳ πλείστας ἐγχειρήσεις, καὶ ἐτέρας ἐν
Παριείοις ὁ Malgaigne, Honolle καὶ Vaillant,
ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέβησαν μάταια· ἡ σῆψις τῶν
πλευρῶν ἐπὶ τοσοῦτον προέβη, ὥστε κατὰ τὴν 18
Ἰανουαρίου ε. ν. κατέβη εἰς τὸν τάφον ὁ δημοτικώ-
τερος καὶ γονιμώτερος τῆς Γαλλίας ζωγράφος, δια-
νύων τὸ ἐβδομηκοστὸν ἐβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας
του. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων θελήσας νὰ τι-
μίσῃ δι' ἐσχάτην φορὰν τὸν θνήσκοντα καλλιτέχνην,
ὠνόμασεν αὐτὸν μέγαν ἀξιωματικὸν τοῦ Λεγεῶνος
τῆς τιμῆς. Κατὰ θέλησιν τοῦ ἀποθανόντος ἡ ἐκφορά
τοῦ λειψάνου του ἐγένετο ἄνευ πομπῆς, μόνοι δὲ οἱ
συγγενεῖς καὶ φίλοι συνώδευσαν τὸν νεκρὸν του μέ-
χρι τοῦ τάφου. Ὁ Ὁράτιος Βερνέ δὲν ἄφησεν ἀπο-
γόνους, διότι ἡ μόνη θυγάτηρ του ἀπέθανε πρὸ αὐ-
τοῦ ἄτεκνος· ἄφησεν ὅμως τὰ ἔργα του, τὰ ὅποια
θέλουν φέρεי τὸ ἑνδόξον ὄνομά του μέχρι τῶν ἀπο-
τέρων γενεῶν.

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

(Μετάφρασις Ι. Ε. Γιαννοπούλου.)

(Συνέχεια τῆς φυλλ. 2.)

Κῶμα μελαγχολίας, ὡς εἰπεῖν ἀναβλύζον αἴφνης
παράσσει καὶ θολώνει διὰ τοῦ πικροῦ ὕδατός του
πᾶσαν αὐτοῦ συναίσθησιν. Μελαγχολεῖ κατέναντι

τῆς μᾶλλον προσφιλοῦς αὐτῷ χαρᾶς, ἀγνοῶν διατί.
Θλίψις ἄνευ αἰτίας ὠρισμένης ἔσεται παρ' αὐτῷ ὡς
ἡ οὐγγία τῆς πικρίας ἐν τῇ λίτρᾳ τῶν ἀρωμάτων
κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὡς κεφαλὴ νεκροῦ ἦν οἱ
ἀσκηταὶ ἔθετον ἐπὶ τοῦ προσευχητηρίου των, καὶ
οἱ Ἐπικούριοι εἰς τὸ ἐπιφανέστερον μέρος τῆς τρα-
πέζης τοῦ συμποσίου των. Θὰ ἐρωτήσῃ πόθεν ἡ
θλίψις αὕτη, καὶ δὲν θὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι τὴν συνεῖθη-
σεν ἀκροώμενος τὸ δεῖνα μουσούργημα, δι' οὗ ἐδυ-
θίσθη εἰς ῥεμβασμοὺς βασκαίνοντας αὐτὸν εἰσέτι.

Ἄλλ' ὅποια βέβηλος μέθοδος δι' ἧς μέλλομεν ν'
ἀναστραφῶμεν πρὸς τὰς λησμονημένας ἀρετάς,
λέγεις ἴσως. . . . Μὴ ἔσο τοσοῦτον αὐστηρὸς, ἀλ-
λὰ μέμνησο ὅτι διὰ τοιαύτης ἀναλόγου μεθόδου ὁ
χριστιανισμὸς συνεκάλεσε πρὸς ἑαυτὸν τὰς ψυχὰς
τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Αἱ ψυχαὶ αὗται καταστᾶσαι
ἀναίσθητοι πρὸς πᾶν ἐπίγειον, προσήφθησαν τῷ
Θεῷ δι' ὅλης τῆς στάσεως τῆς ἀδυναμίας καὶ τοῦ
κόπου, καὶ προσηλώθησαν εἰς τὰς οὐρανίους ἐλπί-
δας δι' ὅλης τῆς ὀρέξεως ἦν ἐχρόρῃγει αὐτοῖς ὁ κό-
ρος τῶν ἐγκοσμίων ἀπολαβῶν. Ἡ μουσικὴ ἄρα πα-
ρέχει ἡμῖν δι' ὀργάνων ἥσσαν ἀθεμίτων, καὶ μᾶλ-
λον συνωδῶν πρὸς τὸ θεῖον τέρμα, πρὸς ὃ σπεύδο-
μεν κατὰ τὸ χρεῶν, τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν ἣν πα-
ρέσχευεν ὁ κόρος τῶν ὕλικῶν ἡδονῶν εἰς τὰς βωμαί-
κας ψυχὰς. Καθίστησιν ἀνουςίους τὰς ἡδονάς, μᾶς
ἀπαλλάσσει τοῦ βορβόρου ὅστις τὰς ῥυπαίνει, καὶ
μᾶς ἀποσπᾷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἄνευ ῥῆς πολλῶν
δακρύων τῆς ἀλαζονείας καὶ τῆς φιλοζωΐας ἡμῶν.

— Ἡ συνηγορία σου, μεροληπτεῖ, ἀπεκρίνατό
μοι μορφάζων ψυχρῶς ὁ αὐστηρὸς φίλος μου, καὶ
τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἀντέχει εἰς τὴν ἐπίκρισιν. Ὁμιλεῖς
περὶ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιρροῆς τῆς μουσικῆς. Ἄλλ'
ἐάν τις σὲ προτκαλέσῃ νὰ καταδείξῃς σαφῇ καὶ
ὠρισμένᾳ, θὰ περιορισθῇς ν' ἀπαντήσῃς διὰ πῖθα-
νοτήτων καὶ ὑποθέσεων. Τὸ ἐξ αὐτῆς πηγάζον ἀ-
γαθὸν εἶναι ὑποθετικὸν καὶ ἀόριστον, ἀλλὰ τὸ κα-
κὸν εἶναι πραγματικὸν καὶ πρόδηλον. Δὲν βλέπο-
μεν φυόμενον τὸν σπόρον τῶν ἀρετῶν ὃν ἀποτίθη-
σι, κατὰ σὲ, εἰς τὰς ψυχὰς· ἀλλὰ τοῦναντίον εὐ-
δοκιμοῦσι τοῦ κακοῦ οἱ πυρῆνες, οὓς ῥίπτει ἐν ἀ-
φρονίᾳ· αὐτοὺς τοὺς βλέπομεν ἐντελῶς αὖξοντας
καὶ μεγεθυνομένους. Λέγεις ὅτι ἡ μουσικὴ ἐκλι-
παρεῖ τὴν ψυχὴν καὶ συγκινεῖ ὡς προσευχή. Εἰπέ
μᾶλλον ὅτι τὴν ἀποπλανᾷ καὶ τὴν ἐκθηλύνει ὡς
ὁ πειρασμός. Ναι, βεβαίως, ἡ μουσικὴ ἐκλιπαρεῖ
τὴν ψυχὴν, ἐὰν τὸ ὄνομα τῆς προσευχῆς πρέπη νὰ
τὸ μεταχειρισθῶμεν πρὸς ἑκφρασίαν τοῦ τεχνητοῦ
καὶ πολυπλόκου μηχανισμοῦ, δι' οὗ ὁ πλάνος ζητεῖ